

1923 повернувся до м. Львів. Викладав органічну й неорганічну хімію в Укр. таємному ун-ті. Згодом відкрив власну ф-ку маргарину “Кумор”, пізніше й підприємство косметики “Пегас”. Продовжував діяльність в УСДП, належав до її ЦК. Меценат різних укр. т-в.

Після поч. ДСВ 1939 перебував у м. Варшава (Польща); був чл. Укр. громад. к-ту, що опікувався біженцями з різних р-нів Польщі. Восени 1941 переїхав до м. Тернопіль, де 1942 протягом певного часу очолював Укр. окруж. к-т, потім працював у його стр-рах.

На поч. 1944 виїхав на Захід. Через Австрію прибув до Німеччини; перебував у ДП, згодом осів у м. Любек (нині земля Шлезвіг-Гольштейн, Німеччина). Продовжував брати участь в укр. громад.-політ. житті, зокр. співпрацював з урядом УНР в еміграції.

П. у м. Любек.

Літ.: Гуцал П. З. Маріяш Григорій Григорович // ЕСУ. Т. 18. К., 2017. С. 213; Данченко П. Д-р інж. Григорій Григорович Маріяш // Українські вісті. (Новий Ульм). 1954. Ч. 92.

Петро Гуцал

МАРКИ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ. Протягом свого існування ЗУНР випускала власні поштові марки, які внесено до розділів офіц. знаків у провідних міжнар. філателістичних каталогах. Ці марки є важливим істор. джерелом, дозволяють отримати інформацію про фінансове й екон. становище д-ви, встановити достовірність, датування і локалізацію письмових джерел, які ними супроводжуються.

19.12.1918, під час перебування РДС ЗУНР у м. Тернопіль, затверджено розпорядок держ. секретаря пошт і телеграфів “В справі написів і урядових печатей”, за яким кер-во пошти мало “усунути давні австрійські емблеми і написи та заступити їх нововведеними емблемами та написами”, зразки яких наведено в § 1 та § 3 документа. Проте урядовим стр-рам ЗУНР, через низку об’єктивних і суб’єктивних причин, не вдалося остаточно розв’язати проблеми забезпечення поштових урядів

марками власного виготовлення. У 11.1918–07.1919 в поштовому обігу перебували австро-угор. марки, виготовлені до Листопадового чину, з наддруками назви нової д-ви “УКР.Н.Р.”; “Пошта УКР.Н.Р.”; “З.У.Н.Р.” та зміни номіналів. Це свідчить про екон. кризу в д-ві, через яку доводилося використовувати наявні поштові марки.

У перші місяці існування ЗУНР виготовлення власних марок не було організаційно налагоджено, що призвело до безконтрольності самого процесу й часто самовільного випуску марок місц. повітов. поштовими урядами. Протягом усього часу існування ЗУНР її владним стр-рам вдалося здійснити 8 випусків марок. У 11.1918–07.1919 на тер. ЗУНР (ЗОУНР) вийшли: 1 “львівський” випуск (місце вид. – м. Львів; точну кількість виготовлених марок не встановлено), 2 “коломийські” випуски (місце вид. – м. Коломия (нині Івано-Франк. обл.); заг. кількість – 27756 штук та 15 тис. спец. рекомендаційних марок), 3 “станіславівські” випуски (місце вид. – м. Станіславів (нині Івано-Франківськ); заг. кількість – 76 штук).

Марки “львівського” вип. (20.11.1918) – це надпечатка ручним металевим штемпелем у 8-кутній рамці міськ. герба Львова і назви нової д-ви: “Західно Укр. Народна Республіка” чорною фарбою на 4 австр. поштових марках; були в обігу 2 дні в м. Львів, пізніше деякий час у м. Станіславів, Ходорів (нині Львів. обл.) та Коломия. Виготовлення таких марок на побажання громадськості було санкціоновано представником держ. секретаря пошт і телеграфів ЗУНР В. Гловацьким.

Марки “коломийських” випусків (12.12.1918; 14.01 і 19.03.1919) – типографічна надпечатка чорною фарбою у 2 рядки “Укр. Н. Р.” і нового номіналу без зазначення валюти на 4 австр. марках. Також випущені беззубцеві реєстраційні наклейки для рекомендованих листів з наддруком вартості в сотиках на рожевому папері. 3.12.1918 кер. відділу пошт і телеграфів Коломий. повітов. комісаріату М. Івасок звернувся з офіц. листом до місц. повітов. комісара І. Стрийського з проханням дати дозвіл

ЗРАЗКИ ВИПУСКІВ МАРОК ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

“Коломийський” випуск (1918)

2-й “станиславівський випуск” (1919)

3-й “станиславівський випуск” (1919)

1-й “віденський випуск” (1919)

2-й “віденський випуск” (1919)

на виготовлення марок ЗУНР із зазначенням їх нової вартості шляхом друкування на австр. марках назви укр. д-ви. 5.12.1918 ОВК м. Коломия (командант от. Т. Примак) видала розпорядок про випуск і запровадження в поштовий обіг нових марок способом, зазначеним у листі М. Івасюка. Їх виготовлення здійснювалося в друкарні В. Браверна; призначалися для використання на тер. Коломий. військ. округу.

Перший “станиславівський” випуск (18.03.1919) – типографічні надпечат-

ки чорною фарбою в 3 рядки “Пошта Укр. Н. Реп.” і найменування валюти на 19 австр. марках; наприкінці 04.1919 здійснено повторний випуск – типографічна надпечатка чорною фарбою на десяти австр. поштових і одній доплатній марках та одній марці польової пошти. Від попереднього випуску відрізнялися наявністю у верхній частині 2 горизонтальних ліній, відсутністю зірочок і розриванням складів у назві валюти: “ша-гів”. Другий “станиславівський” випуск (5.05.1919) – типографічний над-

“Львівський випуск” (1918)

друк чорною фарбою в 3 рядки "Пошта Укр. Н. Реп." і найменування валюти на 12 доплатних марках Боснії. Пізніше були надпечатані 23 марки польової пошти Австро-Угорщини. Третій "станиславівський" випуск (9–12.05.1919) – типографічна надпечатка чорною фарбою у 2 рядки "Пошта Укр. Н. Реп." і нової вартості на 7 марках польової пошти Австро-Угорщини, а 12.07.1919 – на 2 доплатних марках Австрії.

1919 урядом ЗОУНР були замовлені в Держ. типографії Австрії 2 випуски марок із оригінальними малюнками. Перший випуск включав 3 беззубцеві поштові марки номіналом 10, 20 і 50 сотиків, а також 2 зубцеві номіналом в 1 і 10 корон. На марках зображено комбінацію з гербів УНР, Києва та Львова, дано напис "Українська Народня Республіка 3. О.". Другий випуск складався з 12 марок. На чотирьох було зображено архангела Михаїла (герб Києва), на ін. – галиц. лев (герб Львова); номінал від 5 сотиків до 3 корон; напис: "Українська Народня Республіка Західня область". Проте на момент виконання замовлення (05.1919) ЗОУНР втратила більшість тер., тому марки не було введено в поштовий обіг; більшу частину їх тиражу ліквідовано.

Літ.: Адамович С., Великочий В. Марки ЗУНР як джерело до вивчення її історії // *Нова політика*. 1998. № 5. С. 13–17; Коломия й Коломийщина. Збірник споминів і статей про недавнє минуле. Т. 1. Філядельфія, 1988. С. 824–829; *Чернявський І.* Історія коломийських поштових марок. Коломия, 1928; *Чигиринець А.* Поштові марки України 1918–1943. Історія, короткий часопис та класифікація // *Галфіл вісник*. Науково-популярний часопис Львівської Крайової Організації Українського філателістичного товариства імені академіка Агатангела Кримського. 1994. Ч. 2–3. С. 21–28.

Сергій Адамович

МАРКІВ

Варфоломій Осипович

(12.08.1888–24.04.1920) – старшина УГА. Н. у м. Скалат (нині Підволочис. р-ну Терноп. обл.) у сім'ї шевця. Навч.

в укр. г-зіях м. Тернопіль (1901–06) і Перемишль (нині Польща; 1906–09), на філос. ф-ті Львів. ун-ту. Після завершення вищих студій відбував однорічну військ. службу.

З поч. ПСВ воював в австро-угор. армії на різних фронтах, став лейтенантом. В УГА – від 11.1918; 1.01.1919 отримав військ. звання поручника. Служив спочатку в Золочів. ОВК, потім у фронтових частинах; після переходу за р. Збруч – у Команді етапу армії.

Загинув у бою з більшовиц. підрозділом на Поділлі.

Літ.: Жалібна книга. Поіменний список поляглих членів УГА у визвольній війні. Вип. 2. Жовква, 1922. С. 12; Звідомлення Виділу "Кружка родичів" при державній гімназії з українською мовою навчання в Перемишлі за шкільний рік 1935–36 з альманахом "3 юних днів весни" з нагоди 40-ліття першої матури. Кліфтон, 1976. С. 136; Українська Галицька Армія / ред. Д. Микитюк. Т. 2. Вінніпер, 1960. С. 304.

Петро Гуцал

МАРКІВ

Микола

(1899–09.10.1933) – військ. діяч, стрілець УГА. Н. у с. Цінева (нині Рожнятів. р-ну Івано-Франк. обл.).

Брав участь у ПСВ в складі австр. армії. 1918 вступив до УГА. У бою в с. Малечковичі (нині Пустомитів. р-ну Львів. обл.) потрапив у польс. полон. Перебував у тюрмі "Бригідки" м. Львів, таборах для військовополонених у м. Вадовіце та Модлін (обидва нині Польща). У 01.1921 повернувся до рідного села. Працював у місц. укр. т-вах і кооперативах.

П. і похований у с. Цінева.

Літ.: По смертні згадки // ЛЧК. 1935. Ч. 9. С. 22.

Богдан Паска

МАРКОВЕЦЬКИЙ

Ілько Іванович

(31.07.1893–28.12.1918) – четар УГА. Н. у с. Пнів (нині Надвірнян. р-ну Івано-Франк. обл.). 1914 завершив студії в укр. г-зії м. Станиславів (нині Івано-Франківськ).